

Cirkulärnr: 1996:78
Diariernr: 1419
P-cirknr: 1996-2:23
Nyckelord: ÖLA 200, lärare
Handläggare: Per Reinolf
Sektion/Enhet: Förhandlingssektionen
Datum: 1996-05-08
Mottagare: Kommunstyrelsens ordförande
Kommunstyrelsen
Personalorganet
Skolstyrelsen (motsv.)
Kommundirektören (motsv.)
Personalchefen (motsv.)
Skolchefen (motsv)
Rubrik: Skolutvecklingsavtalet och ekonomin

Personalpolitik 1996-2:23

Nyckelord: ÖLA 200, lärare

Förhandlingssektionen
Per Reinolf

1996-05-08

Kommunstyrelsens ordförande
Kommunstyrelsen
Personalorganet
Skolstyrelsen (motsv.)
Kommundirektören (motsv.)
Personalchefen (motsv.)
Skolchefen (motsv.)

Skolutvecklingsavtalet och ekonomin

Under våren har vi medverkat i ett drygt 60-tal konferenser med information kring det nya avtalet med lärarorganisationerna - ÖLA 2000. De allra flesta har på olika sätt genomförts i länsförbundens regi. Sammanlagt har mer än 4000 politiker, skolledare, personalchefer m.fl. deltagit. Redan några dagar efter att det preliminära avtalet var klart arrangerade vi en satellitkonferens, som samlade mer än 4000 deltagare på 34 orter.

Utveckling och kostnader

I detta informationsarbete har vi flera gånger stött på frågan om hur avtalet ska finansieras. På den punkten har förbundets inställning ända sedan början varit alldeles klar: avtalets extra 10 % ska betala sig självt. Just därför att avtalet öppnar vägen för en mer effektiv användning av skolans resurser var det motiverat att gå med på en markant högre löneökning för lärare än för andra grupper. Redan före förhandlingarnas slutskede klargjordes emellertid Svenska Kommunförbundets syn av Åke Hillman och Henrik Westman, ordförande resp. vice ordförande i förbundets förhandlingsdelegation:

"Även om resurserna till skolan som helhet präglas av den kommunala knappheten under de närmaste åren så skulle en utveckling av dagens lönesystem och arbetstidsreglering kunna leda till en långt mer effektiv resursanvändning. Och även om lärarna som grupp knappast kan få en annan generell löneutveckling än andra kommunalanställda, så skulle just denna effektivisering skapa utrymme för ett rejält lyft av lärarnas löner. Övergången medför bespa-

ringsmöjligheter som vi som arbetsgivare är beredda att betala för, precis som andra grupper fått betalt när andra otidsenliga system avvecklats. Men framför allt bäddar omställningen för en långt bättre individuell förtjänstutveckling än vad som varit möjligt i dagens system. Arbetsgivaren kommer att få det lättare att satsa på bra lärare som vill arbeta med eleverna på ett nytt sätt och därmed ytterligare bidra till skolans utveckling" (Dagens Nyheter 1995-12-15).

Det förekommer att såväl fackliga företrädare som skolledare hävdar att avtalets kostnader motiverar att skolan ska ges extra ekonomiska anslag. Hillman och Westman tog emellertid upp även denna fråga i sin artikel:

Även om många spontant skulle kunna känna sympati för att höja alla lärares löner rejält, så är en generell lönehöjning utan några förändringar i övrigt omöjlig. Innebörden i en krympande kommunal ekonomi skulle bli att andra sektorer inte bara skulle behöva spara ihop till sina egna löneökningar utan dessutom spara för att betala lärarna mer än alla andra. Så prioriterad är inte ens skolan.

Mot denna bakgrund finns det anledning att peka på några av de möjligheter som avtalet öppnar.

Arbetsgrupper och den särskilda löneöversynen

Enligt avtalet skall det i varje kommun bildas arbetsgrupper som skall stödja den lokala processen kring skolans förnyelse i enlighet med skolutvecklingspaketet. Arbetsgruppernas arbete syftar därför bl.a. till att utvärdera hur skolutvecklingsarbetet lyckats under det pågående skolåret och hur förnyelsen aktivt skall drivas vidare under kommande skolåret.

Till detta arbetsgruppsarbete har kopplats en särskild löneöversyn. Syftet med denna översyn är att den första augusti varje år under avtalsperioden genomföra extra löneökningar för "dem som särskilt bidragit till skolans utveckling och förnyelse". För 1996 gäller därför en extra pott om 3,75% på lärarlönesumman, 1997 1,5%, 1998 1,0%, 1999 0% och den 1/1 år 2000 ytterligare 3,75%.

Skolutvecklingen och den särskilda löneöversynen är alltså kopplade till varandra. Innebörden är att fördelningen av denna del av löneutrymmet inte bara ska spegla att alla får nya villkor för både arbetstid och lön, utan syftet är i första hand att tydligt premiera de lärare som *särskilt bidragit till skolans utveckling och förnyelse*.

Reglerad arbetstid

Fr.o.m. i höst gäller reglerade arbetstider för lärare. Arbetet skall förläggas till 194 dagar (s.k. A-dagar) under och i anslutning till elevernas skolår. Kommunen måste därför göra ett grundschema över året för hur dessa dagar anses förlagda.

Under A-dagar förlägger sen skolledaren den reglerade arbetstiden om 1360 timmar. För lärare i allmänna ämnen inom komvux och gymnasieskolan gäller 1250 timmars reglerad arbetstid. Det är viktigt att dessa timmar läggs ut.

Årsundervisningstid - årsusk

Som en övergångsbestämmelse kommer regleringen av hur många timmar som en arbetstagare kan åläggas att undervisa att finnas kvar till år 2000. Men regleringen har fått en ny utformning. Denna förändrar inte storleken på lärarens avtalade undervisningsplikt, men till skillnad mot tidigare ska inte längre bortfallna lektioner räknas som fullgjorda.

Beroende på vilken skola, årskurs, ämne m.m. får denna förändring olika stor ekonomisk betydelse. För grundskolan är årsusken ny. Komvux har haft årsusk sen lång tid. Gymnasieskolan fick årsusk på försök med förra avtalet, ÖLA 93. Det finns därför i kommunen erfarenheter från hur arbetsgivaren på bästa sätt kan ta tillvara på de möjligheter till kostnadsreduktion som årsusken ger.

Avtalet lyfter dessutom fram sådan typ av undervisning som endast kräver ringa för och efterarbete (halvusk). Genom att denna undervisning endast avräknas mot årsusken till hälften blir den i förhållande till tidigare nu ekonomiskt fördelaktig.

Tillsammans med den reglerade arbetstiden ger årsusken och halvusken nya möjligheter att forma arbetet på skolan så att bättre resultat kan nås till lägre kostnad.

Introduktionsår

Av avtalet framgår att den som tidigare inte haft en tillsvidareanställning som lärare och skall börja en tillsvidareanställning till en början provanställs under 12 månader.

Det är viktigt att denna provanställning kombineras med stöd till läraren i form av bl.a. handledning. Endast vid enstaka tillfällen kan det finnas skäl för kommunen att frånga kravet på ett introduktionsår med provanställning. Observera att ettårslönen i Löneavtalet inte gäller förrän efter 12 månaders provanställning. Den som ej har varit provanställd har ej rätt till ettårslön.

Usk-fri skola

ÖLA 2000 innebär en övergångsperiod. Avtalets reglering av lärares undervisningsskyldighet upphör år 2000. Efter det datumet gäller bara reglerad arbetstid i 1360 timmar i 194 dagar.

Att det handlar om en övergångslösning är något som vi inte får tappa ur sikten. De konkreta diskussionerna om hur arbetet, lönen, arbetstiderna och usken ska utformas för hösten 1996 måste för de skolansvarigas del paras med en uppfattning om hur skolan långsiktigt ska svara mot framtida behov i kunskapssamhället. Detta måste genomsyra kommunens och skolornas planering och diskussioner med alla berörda.

Avslutning

Ett uttalat syfte med avtalet är att stimulera lokal utveckling och mångfald. Därför kan Kommunförbundet inte lämna standardsvar på hur den nödvändiga effektiviseringen ska åstadkommas. Vad vi mellan centrala parter kommit överens om när det gäller reglerad arbetstid, årsundervisningstid, partsarbete, skolutveckling m.m. bör emellertid underlätta sådana strävanden, vilket bör observeras när lokala avtal småningom blir aktuella. Från förbundets sida är vi beredda att lämna det stöd som vi kan bidra med, vare sig det gäller tolkningen av avtalet eller förmedling av erfarenheter när det gäller skolutvecklingsarbetet överhuvudtaget.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Förhandlingssektionen

Markus Gustafsson

Per Reinolf